

Nr 227.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till Högsta domstolen m. m.: Avlöningar till befattningshavare vid nedre justitierevisionen, m. m.; given Stockholms slott den 10 mars 1939.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

K. G. Westman.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 10 mars 1939.

N ä r v a r a n d e :

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för justitiedepartementet, statsrådet Westman:

Vid anmälan i årets statsverksproposition av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anförde chefen för finansdepartementet bland annat (sid. 3), att det stadium, i vilket lönerogleringsarbetet befunne sig beträffande vissa befattningshavargrupper, föranledde att en del avlöningsanslag i riksstatsförslaget upptagits med allenast beräknade belopp, samt att i fråga om andra huvudtiteln 1936 års lönekommittés förslag om löneroglering för icke-ordinarie personal, vilket förslag ej kunnat slutligt prövas, föranledde att definitiva framställningar icke då gjordes angående beräkning av nedre justitierevisionens, hovrätternas, häradsrätternas och vattendomstolarnas avlö-

ningsanslag. Under hänvisning till detta uttalande hemställde jag vid anmälan till statsverkspropositionen av de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1939/40 av utgifterna under riksstatens andra huvudtitel, under anslagspunkterna [12.], [18.], [21.] och [26.], att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i dessa ämnen, beräkna

till *Högsta domstolen m. m.*: *Avlöningar till befattningshavare vid nedre justitierevisionen* ett förslagsanslag av 643,000 kronor,

till *Hovrätterna*: *Avlöningar* ett förslagsanslag av 1,874,000 kronor,

till *Häradsrätterna*: *Avlöningar* ett förslagsanslag av 1,910,000 kronor och

till *Vattendomstolarna*: *Avlöningar* ett förslagsanslag av 268,000 kronor.

Denna hemställan blev av Kungl. Maj:t bifallen.

Sedan på hemställan av chefen för finansdepartementet Kungl. Maj:t denna dag beslutat att till riksdagen avlåta proposition (nr 218) med förslag till löneplaner för extra ordinarie tjänstemän m. fl. icke-ordinarie befattningshavare vid den civila statsförvaltningen m. m., får jag ånyo underställa Kungl. Maj:t ifrågavarande anslagsbehov.

1. Högsta domstolen m. m.: Avlöningar till befattningshavare vid nedre justitierevisionen, förslagsanslag. Detta anslag är i gällande riksstat upptaget med ett belopp av 548,100 kronor.

Personalförteckning för nedre justitierevisionen har av Kungl. Maj:t fastställts den 11 juni 1937 (statsloggaren sid. 111). Förteckningen upptager, förutom tjänstemän å ordinarie stat, å övergångsstat två protokollssekreterare i lönegraden B 22.

Genom beslut den 13 maj 1938 har Kungl. Maj:t fastställt följande avlöningsstat för befattningshavare vid nedre justitierevisionen, att tillämpas under budgetåret 1938/39:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	424,500	
2. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>			» 5,800
3. Avlöningar till extra revisionssekreterare			» 42,000
4. Avlöningar till personal i anledning av att ledamöter i lagrådet under viss tid kunna komma att tjänstgöra i högsta domstolen, <i>förslagsvis</i>			» 5,000
5. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t			» 3,100
6. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:			
a) Grundavlöningar m. m.	kronor	42,400	
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>			» 1,700
			» 44,100
7. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>			» 23,600

Summa kronor 548,100.

I skrivelse den 24 augusti 1938 har nedre justitierevisionen gjort framställning om anslag för budgetåret 1939/40. Revisionen har därvid förnyat ett i skrivelser den 31 augusti 1936 och den 30 augusti 1937 framställt förslag om inrättande av en särskild befattning såsom chef för revisionen (jfr andra huvudtiteln 1937 sid. 13 ff., 1938 sid. 10 f.). I övrigt har revisionen i sitt förslag till avlöningsstat för nästkommande budgetår vidtagit följande ändringar beträffande de i staten ingående anslagsposterna. Posterna till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat och till avlöningar till extra revisionssekreterare ha omräknats med ledning av löneplanerna i det nya civila avlöningsreglementet. Till övergångsstat har icke beräknats något anslag. I fråga om den under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal upptagna delposten till grundavlöningar m. m. har revisionen beräknat å ena sidan en höjning med belopp, motsvarande lön under två månader till en från och med den 1 september 1938 anställd amanuens i 18 lönegraden, å andra sidan en sänkning av posten, huvudsakligen motsvarande avlöning till tre extra skrivbiträden. Besparingen har möjliggjorts genom vidtagna rationaliseringsåtgärder. Beträffande delposten till avlöningsförhöjningar m. m. föreslås viss höjning i anledning av inträffande förändringar i löneklassplacering. Posten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän har avförts ur staten.

Förslaget om inrättande av en särskild befattning såsom chef för nedre justitierevisionen torde komma att bli va föremål för prövning i samband med den blivande utredningen angående revision av det civila avlöningsreglementets tjänsteförteckning. Förslaget synes mig därför icke nu böra föranleda framställning av Kungl. Maj:t till riksdagen. *Departements-
chefen.*

Revisionens förslag i övrigt — som frånsatt jämkningen av grundavlöningsposten innefattar förändringar i avlöningsstaten allenast av automatisk natur (jfr andra huvudtiteln 1938 sid. 10) — har icke givit mig anledning till erinran. Den allmänna löne regleringen föranleder emellertid vissa ytterligare ändringar i staten. Från anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bestrides bland annat ett arvode till den registrator som handhar revisionens ekonomi och uppbörd, vilket arvode är förenat med dyrtidstillägg. I enlighet med principerna för arvoderegleringen torde rätten till dyrtidstillägg å detta arvode böra bortfalla och arvodet i stället uppräknas med 100 kronor. Härav följer en motsvarande höjning av anslagsposten. De ändrade avlöningsbeloppen för icke-ordinarie tjänstemän föranleda vidare en omräkning av delposterna till grundavlöningar och avlöningsförhöjningar. Slutligen bör under en särskild anslagspost beräknas medel till rörligt tillägg för ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän.

I enlighet med det anförda skola de i nedre justitierevisionens avlöningsstat upptagna anslagsposterna bestämmas på följande sätt. Beträffande posten avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat är annan ändring icke att vidtaga än att lönebeloppen på sätt revisionen föreslagit

uppräknas med tillämpning av löneplanerna i det nya civila avlöningsreglementet. Detsamma gäller om anslagsposten till de nuvarande extra revisionssekreterarna; med hänsyn till att förordnandena att vara extra revisionssekreterare skola ersättas med förordnanden att fullgöra på revisionssekreterare ankommande göromål, torde emellertid sistnämnda anslagspost i stället böra rubriceras avlöningar till tjänstemän, som förordnas att fullgöra revisionssekreterargöromål. De båda nu nämnda posterna böra upptagas till 500,500 kronor resp. 45,000 kronor. Den nu befintliga anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å övergångsstat avföres ur staten. Posten avlöningar till personal i anledning av att ledamöter i lagrådet under viss tid kunna komma att tjänstgöra i högsta domstolen upptages till oförändrat belopp 5,000 kronor. Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, höjes enligt vad i det föregående anförts med 100 kronor till 3,200 kronor. Från denna post torde framdeles böra bestridas jämväl vissa kostnader, vilka hittills belastat annat anslag. Motsvarande anslagspost i avlöningsstaten för vattendomstolarna anlitas nämligen för närvarande till bestridande av, bland annat, ersättningar till sakkunniga biträden som i vattenmål tillkallas av högsta domstolen. Det synes riktigast att dessa kostnader bestridas av medel, anvisade till högsta domstolen, samt påföras förevarande anslagspost. Någon höjning av posten påkallas icke härav, men postens belopp bör med hänsyn till den ifrågasatta nya ordningen upptagas förslagsvis. Delposten till grundavlöningar m. m., av revisionen beräknad till 37,000 kronor, uppföres med 48,900 kronor. Delposten till avlöningsförhöjningar m. m., som av revisionen föreslagits höjd till 2,500 kronor, ökas med ytterligare 1,600 kronor till 4,100 kronor. Posten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän utgår ur staten. I stället upptages en post till rörligt tillägg, vilken uppföres förslagsvis och bestämmes till 36,300 kronor.

Nedre justitierevisionens avlöningsanslag bör följaktligen upptagas med $(500,500 + 45,000 + 5,000 + 3,200 + 48,900 + 4,100 + 36,300 =)$ 643,000 kronor. I personalförteckningen torde böra vidtagas erforderliga ändringar.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för nedre justitierevisionen:

Personalförteckning.

Tjänstemän å ordinarie stat.

Befattning	Lönegrad
27 revisionssekreterare	A 30
4 protokollssekreterare	A 22
2 registratorer	A 22

Befattning	Lönegrad
1 kanslist	A 21
1 förste expeditionsvakt	A 7
1 kanslibitråde	A 7
5 expeditionsvakter	A 5
15 kontorsbiträden	A 4

För tjänstgöring i högsta domstolen:

1 förste expeditionsvakt	A 7
2 expeditionsvakter	A 5;

dels fastställa följande avlöningsstat för befattningshavare vid nedre justitierevisionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 500,500
2. Avlöningar till tjänstemän, som förordnas att fullgöra revisionssekreterargöromål »	45,000
3. Avlöningar till personal i anledning av att ledamöter i lagrådet under viss tid kunna komma att tjänstgöra i högsta domstolen, <i>förslagsvis</i>	» 5,000
4. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	» 3,200
5. Avlöningar till icke-ordinarie personal:	
a) Grundavlöningar	
m. m.	kronor 48,900
b) Avlöningsförhöjningar	
ar m. m., <i>förslagsvis</i> »	4,100 » 53,000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 36,300
	<hr/> Summa kronor 643,000;

dels ock till Högsta domstolen m. m.: Avlöningar till befattningshavare vid nedre justitierevisionen för budgetåret 1939/40 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 643,000.

2. Hovrätterna: Avlöningar, förslagsanslag. Hovrätternas avlöningsanslag har för budgetåret 1938/39 upptagits med ett belopp av 1,611,200 kronor.

Personalförteckning för hovrätterna har fastställts av Kungl. Maj:t den 12 juni 1936 (statsliggaren sid. 113 f.). Kungl. Maj:t har därjämte den 13 maj 1938 fastställt följande avlöningsstat för hovrätterna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/39:

Avlöningsstat.

Svea hovrätt.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	674,600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	30,000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal:		
a) Grundavlöningar m. m.	kronor	118,300
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	7,500
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	31,800
	Summa kronor	862,200

Göta hovrätt.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	.. kronor	329,800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	14,000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal:		
a) Grundavlöningar m. m.	kronor	49,200
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	2,000
	Summa kronor	395,000

Hovrätten över Skåne och Blekinge.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	.. kronor	185,900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	7,000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal:		
a) Grundavlöningar m. m.	kronor	34,000
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	3,900
4. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	300
	Summa kronor	231,100

Hovrätten för Övre Norrland.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	.. kronor	98,100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	2,900
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal:		
a) Grundavlöningar m. m.	kronor	21,100
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	800
	Summa kronor	122,900.

I särskilda skrivelser den 23 augusti samt den 9 och 15 september 1938 ha hovrätterna avgivit förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1939/40.

Innan jag övergår till behandling av dessa framställningar, torde en redogörelse få lämnas för väckt fråga angående *förstärkning av Göta hovrätts arbetskrafter*.

Härvid må till en början erinras, att antalet ordinarie ledamöter utgör i Svea hovrätt 40, i Göta hovrätt 20, i hovrätten över Skåne och Blekinge 11 samt i hovrätten för Övre Norrland 5. I vardera Svea hovrätt och hovrätten över Skåne och Blekinge finnes därjämte en extra ledamot. I fråga om hovrätten för Övre Norrland ha medel anvisats till en extra ledamot under viss del av budgetåret.

I skrivelse den 7 december 1938 har *Göta hovrätt* — under åberopande av viss utredning som framlagts av processlagberedningen i betänkande rörande uppdelning av nämnda hovrätt — framhållit att hovrätten vore den i förhållande till antalet ledamöter mest arbetstyngda av rikets hovrätter. Enligt en i skrivelsen intagen tablå utgjorde sammanlagda antalet av hovrätterna genom slutligt utslag avgjorda mål och slutligt handlagda, med mål jämställda ärenden under treårsperioden 1935—1937 följande:

	1935	1936	1937	Medeltal
Svea hovrätt (utom Västerbottens och Norrbottens län)	3,539	3,262	3,161	3,320
därav vattenmål	34	38	43	38
Göta hovrätt	2,088	1,979	1,894	1,987
Hovrätten över Skåne och Blekinge	953	961	987	967
Hovrätten för Övre Norrland (resp. Västerbottens och Norrbottens län)	383	392	423	—

Av tablå framgår vidare, att medeltalet mål per ledamot och år under ifrågavarande period utgjorde för Svea hovrätt 83, för Göta hovrätt 99 samt för hovrätten över Skåne och Blekinge 81; för hovrätten för Övre Norrland har medeltalet per ledamot under år 1937 uppgått till 85. Det anmärkes emellertid, att vid beräkningen av siffrorna för hovrätten över Skåne och Blekinge samt hovrätten för Övre Norrland hovrätternas presidenter icke medräknats såsom ledamöter samt att, därest med hänsyn till presidentens deltagande i rättskipningen antalet ledamöter ökas med en halv, ifrågavarande medeltal för vardera hovrätten skulle utgöra 77.

Hovrätten framhåller i sin skrivelse under hänvisning till tablå, huru- som under åren 1935—1937 antalet mål per ledamot varit störst i Göta hovrätt, samt anför vidare, att arbetsbördans omfattning enligt sakens natur framför allt beror på målens beskaffenhet men att man — fränsett vatten- målen, vilka alla handläggas av Svea hovrätt i egenskap av vattenöverdom- stol och genomgående torde vara vidlyftiga — synes kunna utgå från att större och mindre mål förekomma i ungefär samma omfattning i de olika hovrätterna. Den stora arbetsbördan i Göta hovrätt har, enligt vad hovrät- ten jämväl framhållit, medfört vissa olägenheter. Hovrätten anför härom följande:

Att Göta hovrätts i förhållande till hovrättens ledamotsantal stora arbetsbörda kunnat bemästras kan i någon mån tillskrivas den omständigheten att de muntliga förhören under största delen av ifrågavarande tid varit relativt fåtaliga och i allmänhet av mindre omfattning; i huvudsak har det dock berott på att ledamöterna fått prestera arbete i större omfattning än som kan anses skälig. Till följd av den stora arbetsbördan hava ledamöterna tidvis varit nödsakade att för vinnande av någon lättnad begagna sig av tillfälliga ledigheter utan att dock själva vara arbetslediga. De förordnade vikarierna hava visserligen i allmänhet endast under enstaka dagar innehaft förordnanden såsom adjungerade ledamöter, men då förberedelsen till dylika förordnanden är tidskrävande, hava personerna i fråga — de äldsta e. fiskalerna — i allmänhet icke samtidigt kunnat uppehålla sin fiskalsbefattning, vars göromål fått skötas av aspiranter. I realiteten har således antalet ledamöter varit något större och därmed antalet mål per ledamot något mindre än siffrorna utvisa. En dylik anordning drabbar ekonomiskt orättvist såväl vederbörande ledamot som den vikarierande e. fiskalen. Anordningen förekommer givetvis även i andra hovrätter, men ledamöterna böra ej vara nödsakade att anlita densamma i den utsträckning, som tidvis varit fallet i denna hovrätt.

Under erinran att det för Göta hovrätt konstaterade årliga medeltalet 99 mål per ledamot motsvarar 495 mål per division om fem ledamöter, har hovrätten förklarat sig anse att den normala arbetsbördan för en sådan division borde beräknas till högst 400 mål om året, motsvarande 80 mål per ledamot. Härom anför hovrätten närmare:

Processlagberedningen uttalade 1934 i sitt yttrande om upprättande av två norrländska hovrätter, att ett genomsnittligt antal av 430 mål för år utgjorde normal arbetsbörda för en division om fem ledamöter. Detta uttalande grundar sig emellertid på förhållandena före 1936 års lagändring om muntliga förhör i hovrätt och kan därför ej numera läggas till grund vid beräkning av en divisions arbetsbörda. De muntliga förhören taga mycken tid i anspråk. Sessionstiden ökas väsentligt för samtliga ledamöter, varjämte särskilt den som har att leda förhöret måste för att vara i stånd därtill noggrant sätta sig in i målet på förhand. Även justeringen av det ofta vidlyftiga protokollet är tidsödande. Det kan nämnas, att av de 25 muntliga förhör, som i Göta hovrätt ägt rum under tiden fr. o. m. den 1 januari t. o. m. den 30 november 1938 — ytterligare 4 förhör hava hittills utsatts att äga rum under december månad — 11 tagit omkring 4 timmar eller mera i anspråk. Med hänsyn till den ständiga ökningen av de muntliga förhören kan man såsom normal arbetsbörda för en division om fem ledamöter ej räkna med högre antal än 400 mål om året eller 80 mål per ledamot.

Beträffande hovrättens arbetsbörda under år 1938 har hovrätten, som vid tidpunkten för skrivelsens avlåtande icke haft tillgång till definitiva siffror för sistnämnda år, ansett sig kunna utgå från att belastningen då varit minst lika stor som under år 1937. Med utgångspunkt härifrån och från en normal arbetsbörda av 400 mål per division eller 80 mål per ledamot skulle, enligt vad hovrätten uttalat, erfordras en ökning av antalet ledamöter med tre. Hovrätten har emellertid förklarat sig icke vilja ifrågasätta större ökning än med två ledamöter.

Under åberopande av vad sålunda anförts har hovrätten hemställt, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för att antalet ledamöter i hovrätten från och med ingången av år 1939 ökas med två extra ledamöter.

I infortrat yttrande över hovrättens framställning har *statskontoret* — som beträffande frågan om anställande av adjungerade ledamöter under tiden intill den 1 juli 1939 förklarar sig med hänsyn till den i ärendet förebragta utredningen intet ha att erinra mot att medel härför ställdes till hovrättens förfogande — såvitt angår tiden därefter allenast uttalat, att framställningen syntes böra tagas under övervägande i samband med behandlingen av nu förevarande anslagsfråga.

I de förslag till anslagsäskanden för nästa budgetår, som hovrätterna framlagt i sina förut nämnda skrivelser, ha de i avlöningsstaten ingående anslagsposterna till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat omräknats enligt löneplanerna i det av 1938 års riksdag antagna civila avlöningsreglementet. Som följd av löneregleringen ha enligt förslagen de för Svea hovrätt och hovrätten över Skåne och Blekinge uppförda anslagsposterna till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän uteslutits.

Frånsett nu nämnda, av löneregleringen betingade anslagsändringar har *Svea hovrätt* icke ifrågasatt ändring beträffande de för denna hovrätt anvisade medlen.

Göta hovrätt har föreslagit en ökning av hovrättens delpost till avlöningsförhöjningar m. m. med 5,000 kronor till 7,000 kronor. Till stöd härför åberopar hovrätten, att flertalet av de fiskaler som avlönas från hovrättens grundavlöningspost tillhöra 21 löneklassen. Vidare har hovrätten under hänvisning till vad hovrätten anført i sin skrivelse med anslagsäskanden för budgetåret 1938/39 (jfr andra huvudtiteln 1938 sid. 17 f., 22) hemställt dels att frågan om inrättande av fyra förste fiskalsbefattningar å extra stat måtte upptagas till förnyad prövning, när de till stöd därför åberopade skälen fortfarande ägde giltighet, dels ock att frågan om uppflyttning av en kontorsbiträdesbefattning till kanslibiträdesbefattning måtte upptagas till avgörande i samband med förestående allmän prövning av olika befattningshavggrupperns löneställning.

Hovrätten över Skåne och Blekinge har likaledes förnyat ett av hovrätten år 1937 framställt förslag om inrättande av två förste fiskalsbefattningar vid hovrätten (jfr andra huvudtiteln 1938 sid. 17 f.) samt därvid åberopat enahanda skäl som Göta hovrätt. För den händelse framställningen i denna fråga icke heller nu skulle bifallas har hovrätten hemställt om anvisande av medel till anställande av en extra fiskal utöver det antal sådana befattningshavare, hovrätten för närvarande äger anställa. I detta hänseende har hovrätten anført, att den i förhållande till övriga hovrätter hade en fiskal mindre än hovrättens storlek i övrigt och arbetsbördan i hovrätten indicerade, i det arbetsbördan, såsom även framginge av ledamotsantalet, motsvarade två och en halv divisioner.

Hovrätten för Övre Norrland har, under förmålan att hovrättens delpost till avlöningsförhöjningar m. m. visat sig otillräcklig, hemställt om dess höjning med 700 kronor. Å andra sidan har hovrätten beräknat viss minskning av delposten till grundavlöningar m. m., motsvarande huvudsakligen lön till en extra ledamot (lönegraden B 26) under tre månader. Hovrätten har nämligen ansett tillfyllest, att för nästkommande budgetår en extra ledamot ställes till hovrättens förfogande under halva året, medan i gällande avlöningsstat medel för sådant ändamål beräknats för tre fjärdedels år (jfr andra huvudtiteln 1938 sid. 26). Beträffande behovet av extra ledamot anför hovrätten:

Behovets storlek har visat sig ytterst svårt att på förhand fastställa med något större mått av säkerhet. Orsaken härtill är huvudsakligen att tillflödet av mål till hovrätten är ganska ojämnt. Även det växlande antalet muntliga förhör under olika tidsperioder har en betydande inverkan. Under budgetåret 1937/38 har extra ledamot varit anställd fr. o. m. den 20 september t. o. m. den 19 november 1937 samt fr. o. m. den 25 april t. o. m. den 31 maj 1938, eller tillhoppa något mer än tre månader. För närvarande synes sammanlagda antalet mål i hovrätten icke vara i stegring. Däremot torde antalet muntliga förhör för innevarande år snarast bliva större än antalet för 1937. Visserligen kan behovet av extra ledamot hastigt komma att stegras, men hovrätten har dock ansett möjligt att begränsa sig till att föreslå anslag av medel till extra ledamot under högst ett halvt år av nästkommande budgetår.

Statskontoret har i infortrat utlåtande, under erinran bland annat om den behandling förslaget om inrättande av förste fiskalsbefattningar tidigare erhållit, uttalat att statskontoret ansåge sig icke kunna förorda bifall till nu föreliggande förslag på denna punkt. Beträffande hovrättens över Skåne och Blekinge alternativt gjorda hemställan om anvisande av medel till ytterligare en extra fiskal har statskontoret förklarat sig icke heller kunna biträda detta förslag, då hovrätten enligt ämbetsverkets mening knappast anført tillräckliga skäl därför.

*Departements-
chefen.*

Göta hovrätt har såsom grund för sin hemställan om förstärkning av arbetskrafterna åberopat att hovrättens arbetsbörda, ställd i förhållande till antalet ledamöter, är betydligt större än övriga hovrätters. De statistiska uppgifter som hovrätten framlagt utvisa ock, att under treårsperioden 1935—1937 antalet av Göta hovrätt avgjorda mål — inbegripet vissa med mål jämställda ärenden — per ledamot räknat, med mer än en femtedel överstigit genomsnittssiffran för de övriga hovrätterna samt även är avsevärt högre än som av processlagberedningen betecknats såsom normalt.

Nu angivna omständigheter lära visserligen icke i och för sig utgöra tillräcklig anledning att utöka ledamotsantalet i hovrätten. Emellertid ha enligt inhämtade upplysningar förhållandena för hovrättens vidkommande under den senaste tiden utvecklats i en riktning, som synes mig framhäva behovet av arbetskrafternas förstärkning. Antalet av hovrätten avgjorda mål, som år 1937 utgjorde 1,894, har under år 1938 sjunkit till 1,882, motsvarande 94

per ledamot. Samtidigt har antalet inkomna mål stigit från 1,922 till 2,015. Detta har haft till följd en stegring av arbetsbalansen från 484 balanserade mål vid årsskiftet 1937—1938 till 536 vid senaste årsskiftet eller med närmare 11 procent. De båda första månaderna av innevarande år utvisa i jämförelse med fjolåret en sådan ökning av de inkomna målens antal, att, därest den fortfar i tillnärmelsevis samma proportion under resten av året, en betydlig stegring av balansen måste bliva följden, även om hovrättens arbetskaper kan bibehållas vid sin nuvarande höjd. I betraktande av vad hovrätten upplyst rörande frekvensen av vidlyftiga mål samt den ökade förekomsten av tidskrävande muntliga förhör torde emellertid snarast en ytterligare nedgång av antalet avgjorda mål vara att förvänta, om icke hovrättens arbetskrafter undergå erforderlig förstärkning.

Till förebyggande av en icke önskvärd stegring av arbetsbalansen har jag därför funnit mig böra förorda, att medel beräknas för utökning av hovrättens personal under nästa budgetår med två extra ledamöter. Kostnaden, som motsvarar lön till två adjungerade ledamöter i 26 löneklassen å E-ort, beräknas till i runt tal 18,200 kronor.

Mot det förslag som hovrätterna tidigare framställt rörande inrättande av särskilda med pensionsrätt förenade förste fiskalsbefattningar å extra stat i lönegraden B 24 erinrade jag vid framläggandet av 1938 års statsverksproposition, att därigenom skulle tillskapas befattningar av annan art i lönetekniskt hänseende än de befattningar som funnes i hovrätterna. Då detta skäl synes mig alltjämt böra tillmätas avgörande betydelse, har jag funnit tillräcklig anledning saknas att nu till närmare övervägande upptaga de av vissa hovrätter ånyo väckta förslagen om inrättande av ett antal dylika tjänster.

Däremot har jag ansett mig böra till förnyad prövning framlägga frågan om antalet extra fiskaler som må förordnas i hovrätten över Skåne och Blekinge. Enligt Kungl Maj:ts brev den 13 maj 1938 (nr 199) har antalet sådana befattningshavare från och med innevarande budgetår fastställts till 5. För övriga hovrätter utgör motsvarande antal: i Svea hovrätt 20, i Göta hovrätt 10 och i hovrätten för Övre Norrland 3. Beträffande de överväganden som legat till grund för beslutet härom torde få hänvisas till fjolårets statsverksproposition (andra huvudtiteln sid. 18 ff.). Såsom hovrätten över Skåne och Blekinge nu framhållit har genom den gjorda begränsningen denna hovrätt så till vida kommit i mindre förmånligt läge, att de extra fiskalerna där äro i förhållande till ledamotsantalet färre än i övriga hovrätter. Att bibehålla denna skillnad synes mig icke motiverat med hänsyn till den fiskalerna åvilande arbetsbördan samt tjänstgöringsförhållandena i de olika hovrätterna. Jag förordar därför att det antal extra fiskaler, som hovrätten över Skåne och Blekinge skall äga förordna för fullgörande av fiskalsgöromål, från och med nästa budgetår höjes till 6.

Innan jag övergår till beräkningen av de särskilda anslagsposterna i hovrätternas avlöningsstat, torde jag vidare få beröra frågan om indragning av

hovrätternas ordinarie fiskalsbefattningar (jfr andra huvudtiteln 1936, sid. 33 ff.). Personalförteckningen för hovrätterna upptager sammanlagt 15 fiskaler i lönegraden B 22, därav 8 i Svea hovrätt, 4 i Göta hovrätt, 2 i hovrätten över Skåne och Blekinge samt 1 i hovrätten för Övre Norrland. Enligt den tillämpade ordningen fullgöras emellertid fiskalsgöromålen helt av hovrätternas extra fiskaler. Att de ordinarie fiskalstjänsterna likväl bibehållits har motiverats av önskemålet att inom rimlig tid bereda hovrätternas icke-ordinarie domarpersonal en tryggad ställning. Sedan assessorerna kommit i åtnjutande av pensionsrätt, ha de ifrågavarande befattningarna förlorat sin betydelse ur denna synpunkt. Enligt beslut av Kungl. Maj:t den 22 maj 1936 få de icke återbesättas, och de äro numera alla vakanta. Hinder torde därför icke möta att från och med nästa budgetår indraga dessa tjänster.

Någon mera avsevärd besparing å anslaget i dess helhet uppkommer icke på grund av den föreslagna indragningen. För närvarande gäller nämligen, att hovrätternas extra fiskaler till så stort antal som svarar mot antalet tjänstlediga ordinarie fiskaler avlönas från anslagsposterna till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat. Under de i gällande avlöningsstat upptagna anslagsposterna till avlöningar till icke-ordinarie personal ha därför medel beräknats allenast till de extra fiskaler som icke avlönas på nämnda sätt. Efter de ordinarie fiskalstjänsternas indragning måste samtliga extra fiskaler avlönas från sistnämnda poster. Av indragningen föranledda minskningar å anslagsposterna till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat uppvägas därför till väsentlig del av höjningar å anslagsposterna till icke-ordinarie personal.

Beträffande beräkningen av anslagsbehovet för nästkommande budgetår må till en början framhållas att, enligt vad som framgår av förenämnda proposition nr 218 med förslag till löneplaner, de särskilda grunder i avlöningshänseende, som för närvarande gälla för vissa icke-ordinarie befattningshavare vid hovrätterna enligt Kungl. Maj:ts brev den 13 maj 1938 (nr 199), i huvudsak skola bibehållas. Avlöningsvillkoren för dessa befattningshavare skola dock närmare anslutas till det nya civila icke-ordinariereglementets bestämmelser. Sålunda föreslås bland annat, att adjungerad ledamot, som är assessor, skall äga uppbära avlöning såsom extra ordinarie tjänsteman i 29 lönegraden, samt att annan adjungerad ledamot och extra fiskal skola äga åtnjuta begynnelselönen enligt 26 resp. 15 löneklassen med rätt till uppflyttning i 28 resp. 21 löneklassen enligt de regler för löneklassuppflyttning, som för dem stadgats i 1938 års brev. Tillika skola arvoden till hovrätternas fiskalsaspiranter anknytas till icke-ordinariereglementet, varefter rörligt tillägg icke bör utgå å dessa arvoden.

Med avseende å de särskilda anslagsposterna torde följande vara att iakttaga.

Under anslagsposterna till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat böra icke vidare beräknas medel till ordinarie fiskaler. I enlighet härmed och efter omräkning av lönebeloppen enligt det nya civila

avlöningsreglementet bestämmas dessa poster till 714,700 kronor för Svea hovrätt, 339,500 kronor för Göta hovrätt, 191,600 kronor för hovrätten över Skåne och Blekinge samt 99,500 kronor för hovrätten för Övre Norrland.

Från Svea hovrätts anslagspost till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, böra — i överensstämmelse med vad som föreslagits i fråga om motsvarande post i nedre justitierevisionens avlöningsstat — framdeles bestridas ersättningar till sakkunniga biträden som tillkallats i vattenmål av vattenöverdomstolen, vilka ersättningar enligt nu gällande bestämmelser utgå av vattendomstolarnas avlöningsanslag. I likhet med den nyssnämnda posten i nedre revisionens stat torde nu förevarande anslagspost böra uppföras förslagsvis. Från Svea hovrätts anslagspost till arvoden och särskilda ersättningar bestridas vidare arvoden till militära ledamöter i krigshovrätten. Enligt grunderna för arvoderegleringen skola de med dessa arvoden förenade dyrtidstilläggen framdeles icke utgå utan böra i stället arvodesbeloppen ökas med belopp som svarar mot tillägget. Posten torde på grund härav höjas med 200 kronor till 30,200 kronor. — För de övriga hovrätternas vidkommande erfordras ingen ändring med avseende å motsvarande anslagsposter.

Beträffande hovrätternas icke-ordinarie personal kräves, såvitt Svea hovrätt angår, ingen förändring för nästa budgetår. Däremot bör, enligt vad jag i det föregående anfört, Göta hovrätt förstärkas med två extra ledamöter och hovrätten över Skåne och Blekinge med en extra fiskal. Beträffande hovrätten för Övre Norrland torde, på sätt hovrätten föreslagit, medel för en extra ledamot böra beräknas under allenast ett halvt budgetår. De under anslagsposterna till avlöningar till icke-ordinarie personal upptagna delposterna till grundavlöningar m. m. bestämmas med hänsyn till nu nämnda personalförändringar till följande belopp, nämligen för Svea hovrätt 183,600 kronor, för Göta hovrätt 93,400 kronor, för hovrätten över Skåne och Blekinge 53,000 kronor samt för hovrätten för Övre Norrland 27,200 kronor. Beloppen ha avvägs i förhållande till de föreslagna nya avlöningsbestämmelserna för icke-ordinarie tjänstemän.

Löneregleringen inverkar jämväl på beräkningen av delposterna till avlöningsförhöjningar m. m. Vid bestämmandet av dessa poster bör hänsyn vidare tagas till beräknade löneklassuppflyttningar för hovrätternas extra fiskaler. Dessa befattningshavare åtnjuta begynnelselönen enligt 15 löneklassen men uppflyttas efter viss tids meriterande tjänstgöring i 21 löneklassen. Kostnaden för löneklassuppflyttningen — som alltså motsvarar skillnaden mellan 21 och 15 löneklasserna — bestrides från förevarande delposter. Då man för nästkommande budgetår torde ha att räkna med att åtminstone halva antalet i hovrätternas tjänstgörande extra fiskaler kommer att åtnjuta lön enligt den högre löneklassen, böra posterna till avlöningsförhöjningar genomgående uppräknas. De bestämmas i enlighet med det sagda till 25,400 kronor, 11,600 kronor, 7,000 kronor och 4,400 kronor för resp. Svea och Göta hovrätter, hovrätten över Skåne och Blekinge samt hovrätten för Övre Norrland.

Anslagsposterna till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän i Svea hovrätt och hovrätten över Skåne och Blekinge torde utgå ur staten.

Till bestridande av rörligt tillägg böra å andra sidan uppföras nya anslagsposter med följande belopp, nämligen för Svea hovrätt 55,100 kronor, för Göta hovrätt 26,500 kronor, för hovrätten över Skåne och Blekinge 15,400 kronor samt för hovrätten för Övre Norrland 8,000 kronor. Posterna bestämmas förslagsvis.

De för respektive hovrätter erforderliga anslagsbeloppen bliva därmed: för Svea hovrätt 1,009,000 kronor, för Göta hovrätt 485,000 kronor, för hovrätten över Skåne och Blekinge 274,000 kronor samt för hovrätten för Övre Norrland 142,000 kronor.

Hela anslaget torde alltså för nästkommande budgetår böra bestämmas till 1,910,000 kronor. I personalförteckningen torde vidtagas erforderliga ändringar.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för hovrätterna:

Personalförteckning.

Befattning Lönegrad

Svea hovrätt.

Tjänstemän å ordinarie stat.

1 president	B 3
40 hovrättsråd	A 30
1 krigshovrättsråd	A 30
1 sekreterare	A 27
1 advokatfiskal	A 24
1 överkrigfiskal	A 24
2 aktuarier	A 22
1 arkivarie	A 22
3 notarier	A 22
1 förste expeditionsvakt	A 7
7 kanslibiträden	A 7
6 expeditionsvakter	A 5
6 kontorsbiträden	A 4
4 skrivbiträden	A 2

Göta hovrätt.

Tjänstemän å ordinarie stat.

1 president	B 3
20 hovrättsråd	A 30
1 sekreterare	A 27
1 advokatfiskal	A 24
1 aktuarie	A 22

Befattning	Lönegrad
2 notarier	A 22
1 förste expeditionsvakt	A 7
3 kanslibiträden	A 7
3 expeditionsvakter	A 5
3 kontorsbiträden	A 4
3 skrivbiträden	A 2

Hovrätten över Skåne och Blekinge.

Tjänstemän å ordinarie stat.

1 president	B 3
11 hovrättsråd	A 30
1 sekreterare	A 26
1 aktuarie	A 22
1 förste expeditionsvakt	A 7
1 kanslibitråde	A 7
1 expeditionsvakt	A 5
3 kontorsbiträden	A 4
1 skrivbiträde	A 2

Hovrätten för Övre Norrland.

Tjänstemän å ordinarie stat.

1 president	B 3
5 hovrättsråd	A 30
1 sekreterare	A 26
1 kanslibitråde	A 7
1 expeditionsvakt	A 5
1 kontorsbiträde	A 4;

dels fastställa följande avlöningsstat för hovrätterna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.

Svea hovrätt.

- Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, *förslagsvis* kronor 714,700
- Arvoden och särskilda ersättningar, bestämnda av Kungl. Maj:t, *förslagsvis* .. » 30,200
- Avlöningar till icke-ordinarie personal:
 - Grundavlöningar
 - m. m. kronor 183,600
 - Avlöningsförhöjningar, m. m., *förslagsvis* » 25,400 » 209,000
- Rörligt tillägg, *förslagsvis* » 55,100

Summa kronor 1,009,000

Göta hovrätt.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	339,500	
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	14,000	
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal:			
a) Grundavlöningar			
m. m.	kronor	93,400	
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	11,600	» 105,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	26,500	
			Summa kronor 485,000

Hovrätten över Skåne och Blekinge.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	191,600	
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	7,000	
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal:			
a) Grundavlöningar			
m. m.	kronor	53,000	
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	7,000	» 60,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	15,400	
			Summa kronor 274,000

Hovrätten för Övre Norrland.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	99,500	
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	2,900	
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal:			
a) Grundavlöningar			
m. m.	kronor	27,200	
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	4,400	» 31,600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	8,000	
			Summa kronor 142,000;

dels ock till Hovrätterna: Avlöningar för budgetåret 1939/40 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,910,000.

3. Häradsrätterna: Avlöningar, förslagsanslag. Detta anslag är i gällande riksstat upptaget med ett belopp av 1,793,000 kronor.

I sina under nästföregående punkt omförmälda skrivelser med anslags-äskanden för budgetåret 1939/40 ha rikets hovrätter framlagt vissa förslag jämväl med avseende å häradsrätternas avlöningsanslag. Samtliga hovrätter ha sålunda framställt i princip överensstämmande önskemål om inrättande av *ökat antal biträdande domarbefattningar i domsagorna*. Hovrätten över Skåne och Blekinge har i särskild skrivelse den 7 oktober 1938 närmare utvecklat sin ståndpunkt i denna fråga.

Inledningsvis må nämnas att sekreterare finnes anställd i 51 av rikets 116 domsagor, att i 2 av förstnämnda domsagor finnes en biträdande domare jämte sekreteraren samt att i en tredje är inrättad en inskrivningsavdelning under särskilt förordnad chef.

Beträffande domsagornas behov av rättsbildad arbetskraft har *Svea hovrätt* till en början erinrat att, då genom 1933 års domsagostadga domsagotariernas behörighet att erhålla domarförordnanden i huvudsak inskränktes till handläggning av vissa enklare mål och ärenden och i sammanhang därmed häradshövdingarnas rätt till ledighet från domargöromålen i största möjliga utsträckning begränsades, det befanns nödvändigt att i de större domsagorna i ökad utsträckning anställa mera kvalificerad rättsbildad personal. I detta sammanhang framhålles emellertid även, att den dömande verksamheten vid domsagostadgans tillkomst varit avsedd att endast i begränsad omfattning utövas av domsagosekreterarna. Rörande arbetsfördelningen mellan häradshövding, biträdande domare och sekreterare anför hovrätten närmare:

Vid tillkomsten av 1933 års domsagostadga tänkte man sig, att sekreterarens huvudsakliga uppgifter skulle vara att uppsätta dombok och övriga protokoll i av häradshövdingen handlagda mål och ärenden samt att efter hovrättens förordnande vara inskrivningsdomare. I de domsagor, där den dömande verksamheten har sådan omfattning att häradshövdingen behöver större lindring härutinnan än som kan vinnas genom att handläggningen av enklare mål överflyttas på notarierna, kan dock sekreteraren i viss utsträckning tagas i anspråk även såsom ordförande i häradsrätten; dock att mål eller ärende av vidlyftig eller invecklad beskaffenhet förbehålles häradshövdingens egen handläggning. — Biträdande domare anställes endast där göromålen i viss domsaga äro av den omfattning och beskaffenhet, att de icke lämpligen kunna ombesörjas av häradshövdingen jämte sekreterare och notarier. Bestämmelser angående arbetsfördelningen mellan häradshövdingen, biträdande domaren och sekreteraren meddelas i en av Kungl. Maj:t för domsagan fastställd arbetsordning. Enligt arbetsordningen för Södertörns domsaga — den enda domsaga under Svea hovrätt där biträdande domare är anställd — åligger det biträdande domaren bland annat att tjänstgöra såsom ordförande i häradsrätten minst två allmänna rättegångsdagar under varje period av fyra veckor samt att hålla flertalet rannsakingar. Kompetensfordringarna erbjuda garantier för att den som förordnas till biträdande domare vunnit nödig domarerfarenhet; sådant förordnande må nämligen, där ej Kungl. Maj:t annorlunda bestämmer, meddelas allenast assessor i hovrätt. sålunda en jurist som i avsevärd utsträckning utövat dömande verksamhet i såväl första som andra instans.

Hovrätten har emellertid funnit, att det beträffande domsagosekreterarnas arbetsuppgifter i praktiken gestaltat sig väsentligt annorlunda än avsikten varit vid gällande domsagostadgas tillkomst, något som, enligt vad hovrätten uttalat, i många fall berott på att den egentliga domarverksamheten i betydande omfattning kommit att åvila sekreteraren. Härom anföres i hovrättens skrivelse bland annat:

Bestämmelsen om skyldighet för sekreteraren att gå häradshövdingen tillhanda vid förande av dombok och övriga protokoll — en bestämmelse som vid stadgans avfattande skjutits i förgrunden — har fått mycket ringa betydelse. Delvis har väl detta sin förklaring däruti, att sekreterarens arbetskraft på de flesta håll i största möjliga utsträckning tages i anspråk för uppläggande av nya fastighetsböcker, men i många domsagor är grunden till väsentlig del att söka däruti, att den dömande verksamheten måst i större utsträckning än man beräknat överflyttas på sekreteraren. I flertalet domsagor tjänstgör sekreteraren i häradshövdingens ställe såsom rättens ordförande, förutom vid ett större eller mindre antal rannsakingar, under minst tio allmänna rättegångsdagar årligen. På sina håll är siffran avsevärt högre — —. Även där antalet av sekreteraren hållna rättegångsdagar stannar vid tio, kan detta med hänsyn till de å dessa dagar förekommande målens antal och beskaffenhet innebära att den egentliga domarverksamheten överflyttas på sekreteraren i så stor utsträckning som motsvarar vad som ankommer på häradshövdingen i en mindre domsaga. Såsom arbetsbetingelserna numera gestalta sig, lär man ej böra räkna med möjligheten att på häradshövdingarna överflytta någon del av de domargöromål som sålunda övertagits av sekreterarna. Tvärtom föreligger i vissa fall ett trängande behov att, i större utsträckning än nu låter sig göra, bereda häradshövdingarna lättnad härutinnan. Domsagostadgans föreskrift att mål eller ärende av vidlyftig eller invecklad beskaffenhet bör förbehållas häradshövdingens egen handläggning har vid nu angivna förhållanden i praktiken ej fått den betydelse som varit åsyftad.

Det förhållandet, att den dömande verksamheten i så stor utsträckning som sker utövas av domsagosekreterarna, har hovrätten funnit icke stå i god överensstämmelse med den av statsmakterna hävdade uppfattningen att nämnda verksamhet endast bör anförtros personer med erfarenhet och beprövad skicklighet. Hovrätten yttrar sålunda:

Den som förordnas till sekreterare har i allmänhet på eget ansvar utövat domarverksamhet allenast i den begränsade utsträckning som den treåriga notarietjänstgöringen i domsaga medfört. Väl är det en förutsättning för sekreterarförordnandet att hans lämplighet för domarbanan blivit av hovrätten prövad, men han har ännu ej själv utövat domarverksamhet i hovrätten. Den med sekreterarskap förknippade domarverksamheten har därför på samma gång karaktären av en utbildning och det ligger särskild vikt därpå, att sekreteraren erhåller erforderlig tid att väl bereda de mål som ankomma på hans handläggning och tillräckligt rådrum att överväga domar och utslag. Dessa förutsättningar kunna icke sägas föreligga i sådana förut berörda fall, då sekreterarens domaruppgifter hava en så betydande omfattning, att de motsvara en häradshövdingens. Omsorgen om rättsvården kräver här anlitande av arbetskrafter med större erfarenhet och skicklighet.

Göta hovrätt, hovrätten över Skåne och Blekinge samt hovrätten för Övre Norrland ha i förevarande avseende anfört väsentligen enahanda synpunkter som Svea hovrätt.

I syfte att möjliggöra ett bättre tillgodoseende av rättsvårdens intresse än som med den nuvarande domsagoorganisationen vore möjligt, ha hovrätterna i sina inlagor framlagt förslag om viss utbyggnad av denna organisation. Förslagen — vilka enligt vad hovrätterna framhållit tillkommit efter samråd med 1937 års domsagoutredning — innebära i princip, att i domsaga, där enligt erfarenhetens vittnesbörd en mycket betydande del av den dömande verksamheten måste anförtros åt annan än häradshövdingen men biträdande domare ej finnes, befattning såsom biträdande domare skall inrättas antingen vid sidan av sekreterarbefattningen eller i stället för denna. Göta hovrätt och hovrätten för Övre Norrland framhålla särskilt, att en dylik anordning skulle medföra en ur synpunkten av rekrytering och befordringsgång mycket angelägen minskning av den stora kategorien extra fiskaler i hovrätt och sekreterare i domsaga samt en ur samma synpunkt lika angelägen ökning av antalet assessorer.

Enligt de av hovrätterna framställda förslagen skulle nya biträdande domarbefattningar inrättas i sammanlagt fjorton av rikets mest arbets-tyngda domsagor. *Svea hovrätt* hemställer sålunda på närmare anförda skäl, dels att i Sollentuna och Färentuna, Medelpads östra och Ångermanlands norra domsagor måtte vid sidan av sekreteraren anställas biträdande domare, dels ock att i Södra Roslags, Västra Hälsinglands och Medelpads västra domsagor sekreteraren måtte utbytas mot biträdande domare. *Göta hovrätts* förslag innefattar att biträdande domarbefattningar skola inrättas i stället för nuvarande sekreterarbefattningarna i Vättle, Ale och Kullings, Östbo och Västbo samt Vadsbo domsagor. *Hovrätten över Skåne och Blekinge* föreslår att biträdande domare anställas i Bräkne och Listers samt Östra och Medelsta domsagor, därvid i första hand förordas att sekreterarbefattningarna bibehållas vid sidan av de nya tjänsterna. Beträffande de under *hovrätten för Övre Norrland* hörande domsagorna har denna hovrätt föreslagit att biträdande domarbefattningar inrättas i Västerbottens västra, Västerbottens norra och Torneå domsagor. Tillika har hovrätten med eget utlåtande överlämnat en från *häradshövdingen i Västerbottens norra domsaga* inkommen skrivelse den 29 augusti 1938, vari denne på närmare anförda skäl hemställer att i sistnämnda domsaga måtte anställas biträdande domare jämte sekreteraren. Hovrätten har emellertid för sin del förordat att den nuvarande sekreterarbefattningen i domsagan utbytes mot en biträdande domarbefattning; därvid har hovrätten förutsatt att behovet av arbetskraft i domsagan för uppläggande av nya fastighetsböcker tillgodoses genom förordnande av särskild bokuppläggare.

Med anledning av att enligt gällande bestämmelser häradshövding har att bidra till sekreterares avlöning med 800 kronor men med 1,200 kronor till avlöning av biträdande domare ha hovrätterna därjämte anført att, då den föreslagna förstärkningen av domsagornas arbetskrafter främst vore motiverad av rättsvårdens behov, icke av önskan att bereda lättnader åt häradshövdingarna, dessa ej syntes böra drabbas av ökad bidragsplikt till följd av den nya ordningen.

Över hovrätternas förslag om utökning av antalet biträdande domare ha, efter remiss, utlåtanden avgivits av 1937 års domsagoutredning samt statskontoret.

1937 års domsagoutredning har uttalat, att det ej kan anses vara ur rätts-säkerhetssynpunkt försvarligt att en så betydande dömande verksamhet, som numera utövas av sekreterarna i ett flertal domsagor, handhaves av personer med den jämförelsevis begränsade domarerfarenhet som dessa befattningshavare i allmänhet inneha. Domsagoutredningen har därför funnit, att i ett antal domsagor nya befattningar böra inrättas, vilkas innehavare skola ha högre kompetens än de nuvarande sekreterarna och i betydande omfattning kunna anförtros den egentliga dömande verksamheten. I processreformens nuvarande läge har det synts domsagoutredningen vara att förorda att, såsom hovrätterna föreslagit, den enligt gällande domsagostadga förefintliga biträdande domarinstitutionen bibehålles och genom inrättande av ett antal nya dylika tjänster utnyttjas till fyllande av det trängande behovet av mera kvalificerade befattningshavare, som i häradshövdingens ställe skola utöva en mera väsentlig del av den dömande verksamheten. Då de föreslagna tjänsterna endast skulle uppehållas på förordnande på kortare tider och för övrigt icke innebära någon principiell nyhet, kunna de enligt domsagoutredningens uppfattning icke verka hindrande för framtida organisatoriska reformförslag. — Vad angår de särskilda domsagornas behov av biträdande domare har domsagoutredningen i allmänhet tillstyrkt vad hovrätterna härutinnan föreslagit. Dock har domsagoutredningen ansett att med anställande av biträdande domare i Vadsbo domsaga bör tills vidare anstå samt att, därest biträdande domartjänster inrättas i Östra och Medelsta samt Bräkne och Listers domsagor, sekreterartjänsterna därstädes knappast böra bibehållas.

Beträffande frågan om häradshövdingarnas skyldighet att bidra till de nya befattningshavarnas avlöning har domsagoutredningen, i anslutning till vad hovrätterna i sådant hänseende anfört, såsom sin mening uttalat att häradshövdingarna i regel icke böra vidkännas ökade kostnader genom de nu föreslagna åtgärderna.

Statskontoret har i sitt utlåtande tillstyrkt att hovrätternas förslag genomföras i den av domsagoutredningen förordade omfattningen. I utlåtandet anföres bland annat:

Såvitt statskontoret kan finna, måste det anses ligga i rättsvårdens intresse, att den dömande verksamheten i domsagorna handhaves av befattningshavare med fullt betryggande erfarenhet på området. Det torde ligga i sakens natur, att en dylik erfarenhet knappast kan förefinnas hos domsagosekreterarna, då dessa befattningshavare före tillträdet av sekreterartjänst i domsaga i allmänhet på eget ansvar utövat domarverksamhet allenast i den begränsade utsträckning, som den treåriga notarietjänstgöringen i domsaga medfört. Statskontoret anser fördenskull det av hovrätterna framförda förslaget vara förtjänt av beaktande.

Statskontoret kan emellertid icke underlåta att framhålla, att ett bifall till förslaget i dess helhet skulle medföra en ej oväsentlig kostnadsökning för

statsverket. En inom ämbetsverket gjord beräkning visar, att merkostnaderna skulle uppgå till över 73,000 kronor för år. Även med allt beaktande av vad hovrätterna anfört i ämnet synes det fördensfull angeläget, att — för nedbringande av sagda kostnader — åtgärder, som kunna föranledas av förslaget, vidtagas allenast i den utsträckning, som är oundgängligen nödvändig. Den s. k. 1937 års domsagoutredning, vilken beretts tillfälle att yttra sig i ärendet, har för sin del icke ansett sig kunna helt tillstyrka hovrätternas framställningar i fråga om antalet nya biträdande domarebefattningar. Då utredningens i sådant avseende framlagda förslag innebär en viss kostnadsminskning för statsverket, ansluter sig statskontoret till vad utredningen förordat på denna punkt.

Avgörandet av frågan, huruvida häradshövdingens närmaste man skall vara sekreterare eller biträdande domare, bör enligt statskontorets mening göras oberoende av häradshövdingens ekonomiska intresse, och statskontoret har fördensfull förklarat sig icke vilja göra erinran mot att häradshövdingens bidrag till avlönande av biträdande domare bestämmes till belopp, motsvarande det som vederbörande författningssenligt har att vidkännas för sekreterares avlönande.

I detta sammanhang torde böra erinras därom att processlagberedningens förslag till rättegångsbalk (statens off. utredn. 1938 nr 43 och 44) i 1 kap. 3 § föreskriver att i domsaga skall finnas sekreterare, om ej annat bestämmes, ävensom, därest göromålen kräva det, en eller flera assessorer som biträdande domare. I motiven till detta stadgande uttalar processlagberedningen bland annat, att undantag från huvudregeln att i domsaga bör finnas sekreterare — vilken skall under eget ansvar förestå det egentliga kansliarbetet — bör göras allenast beträffande de mindre domsagorna (jfr del II sid. 78).

Beträffande arbetsbördan och arbetsorganisationen i vissa större domsagor ha införeskaffats uppgifter, av vilka en i tabellform upprättad sammanställning torde få såsom *bilaga* fogas vid statsrådsprotokollet.

De av hovrätterna nu framlagda förslagen innebära i huvudsak, dels att i 5 domsagor befattningar såsom biträdande domare skola inrättas vid sidan av redan förefintliga sekreterartjänster, dels ock att i 9 domsagor, där sekreterare för närvarande finnas, dessa skola utbytas mot biträdande domare. I förslagen har 1937 års domsagoutredning förordat sådan jämkning, att utbyte av sekreterare mot biträdande domare skall ske i 10 domsagor, medan helt nya befattningar såsom biträdande domare inrättas i 3 domsagor.

Till stöd för de föreslagna förändringarna har framför allt åberopats, att i vissa större domsagor den dömande verksamheten kommit att åvila sekreterarna i en omfattning som med hänsyn till dessas ringa erfarenhet såsom domare icke vore lämplig. Denna synpunkt är otvivelaktigt värd att beaktas. En utveckling i sådan riktning att egentlig domarverksamhet i väsentlig mån överflyttas på de nuvarande sekreterarna måste betecknas som

*Departements-
chefen.*

ogynnsam och bör såvitt möjligt förebyggas. I fall då, till följd av domar-göromålens särskilt tyngande beskaffenhet, sådana göromål, som böra ankomma på biträdande domare, i avsevärd omfattning fullgöras av sekreterare är det fördenskull angeläget tillse, att denne befattningshavare också äger de kvalifikationer som krävas för att göromålen skola handläggas på tillfredsställande sätt.

Det lämpligaste medlet att — med behörigt hänsynstagande till processlagberedningens förslag samt utan föregripande av den pågående utredningen angående domsagornas organisation — inom en begränsad kostnadsram avhjälpa de anmärkta missförhållandena synes mig vara, att medel ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för att i domsagor, där domarverksamhet i särskilt hög grad utövas av sekreteraren, tillförsäkra denne sådan ersättning att befattningen kan besättas med en assessor. Enligt vad jag funnit skulle för detta ändamål krävas en anslagshöjning med 20,000 kronor, motsvarande merkostnaden för 7 å 8 assessorer under ett år.

Den skyldighet att tjänstgöra såsom biträdande domare, som enligt kungörelse den 26 maj 1933 (nr 311) åligger assessor, torde utan vidare äga tillämpning även å sekreterartjänstgöring av den innebörd som här föreslagits. I samband med anslaget beviljande synes emellertid böra övervägas, huruvida icke till förebyggande av alltför täta ombyten å ifrågavarande befattningar den tid, varunder assessor skall vara skyldig att tjänstgöra som biträdande domare eller sekreterare, bör utsträckas. Till detta spörsmål torde jag framdeles få återkomma.

Understrykas bör, att nu förordade åtgärder äro att anse allenast såsom provisoriska anordningar i avbidan på domsagoutredningens slutliga förslag. Med denna synpunkt överensstämmer givetvis, att förordnanden varom här är fråga meddelas för begränsad tid, icke överskjutande budgetår.

Därest de organisatoriska förändringarna inskränkas till vad nu angivits, torde anledning icke föreligga att vidtaga någon ändring i fråga om häradshövdingens författningensliga skyldighet att bidra till avlönande av biträdande domare.

Däremot torde vid bifall till det av mig nyss framlagda förslaget vissa jämkningar böra vidtagas i gällande bestämmelser angående särskild ersättning till icke-ordinarie befattningshavare i hovrätt för extra kostnader i anledning av domsagotjänstgöring. Enligt 6 § kungörelsen den 26 maj 1933 angående assessors i hovrätt tjänstgöring vid underdomstol å landet — sådant detta författningsrum lyder enligt kungörelse den 11 juni 1937 (nr 531) — äger hovrätt, därest assessor förordnats att förvalta häradshövdingämbete eller att tjänstgöra som biträdande domare å annan plats än hovrättens stationeringsort, under vissa förutsättningar tillerkänna honom ersättning av statsmedel intill ett belopp av 800 kronor för år för de extra kostnader som uppkomma i anledning av förordnandet. Har eljest icke-ordinarie befattningshavare i hovrätt, som uppehållit befattning såsom fiskal, förordnats att tjänstgöra i domsaga med kansli å annan ort än hovrättens stationeringsort, må enligt kungörelse den 11 juni 1937 (nr 532) hovrätten under ena-

handa förutsättningar tillerkänna honom dylik ersättning för extra kostnader med högst 600 kronor för år (jfr proposition nr 217/1937 sid. 3 ff.). Den högre ersättning som sålunda må tillerkännas assessor, om han förordnas såsom biträdande domare, bör givetvis kunna utgå även i fall då assessor förordnas att tjänstgöra såsom domsagosekreterare.

I detta sammanhang må nämnas, att från tjänstemannahåll fråga väckts om införande av ändrade grunder för nu omförmälda ersättningar. Som emellertid detta spörsmål lärer bliva föremål för övervägande i samband med frågan rörande omreglering av de ifrågavarande icke-ordinarie befattningshavarnas löner, anser jag tillräcklig anledning saknas att för närvarande upptaga detsamma till närmare behandling. Av i ärendet förebragt utredning framgår dock enligt min mening såsom obestriddigt, att särskilt för assessorerna — vilka ej sällan hunnit bilda familj — domsagoförordnanden kunna medföra kännbara ekonomiska uppoffringar. Med hänsyn härtill har jag, för åstadkommande av en provisorisk förbättring av dessa förhållanden, funnit mig böra såvitt angår assessorerna biträda ett av statskontoret tillstyrkt förslag om höjning av maximum för ersättningen för extra kostnader till 1,000 kronor. På anslagsberäkningen torde en dylik åtgärd icke behöva inverka.

Den för häradsrätterna gällande avlöningsstaten, som fastställts av Kungl. Maj:t den 13 maj 1938, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/39, har följande lydelse:

Avlöningsstat.

U t g i f t e r:

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat:			
a) Lön, tjänstgöringspenningar och förvaltningsbidrag	kronor	710,400	
b) Ersättning till vissa vikarier för häradshövdingar, <i>förslagsvis</i>	»	40,000	kronor 750,400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:			
a) Grundavlöningar m. m.	kronor	844,000	
b) Ålderstillägg m. m., <i>förslagsvis</i> »		40,600	» 884,600
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:			
a) Partiell löneförbättring åt häradshövdingarna	kronor	106,000	
b) Ersättning för förlorad lösen i följd av in-teckningsförnyelsernas avskaffande	»	230,700	
c) Provisoriskt dyrortstillägg, <i>förslagsvis</i>	»	1,700	» 338,400
4. Arvoden åt tingstolkar			» 4,000
			Summa kronor 1,977,400

Särskilda uppördsmedel:

Bidrag från häradshövdingarna till avlöning av viss icke-ordinarie personal	kronor	184,400
		<hr/>
	Nettoutgift kronor	1,793,000.

Beträffande den under anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat upptagna delposten till lön, tjänstgöringspenningar och förvaltningsbidrag torde annan ändring icke böra vidtagas än att det nuvarande beloppet, 710,400 kronor, lämpligen avrundas till 711,000 kronor.

Från delposten till ersättning till vissa vikarier för häradshövdingar bestrides, bland annat, arvode till domaraspirant i hovrätt, som förordnats att förvalta häradshövdingämbete under tid då häradshövdingen åtnjuter ledighet för uppläggande av nya fastighetsböcker eller att biträda häradshövdingen vid fastighetsböckernas uppläggande. Enligt 4 § kungörelsen den 18 november 1932 (nr 520) om häradshövdingens ledighet för uppläggande av nya fastighetsböcker utgår i sådant fall arvode till den förordnade efter 3,000 kronor om året. Enligt vad hovrätterna i sina skrivelser med anslagsäskanden för nästa budgetår framhållit, kan denna bestämmelse stundom lägga hinder i vägen för förordnande av den till arbetet lämpligaste, i det att denne vid annan tjänstgöring, t. ex. såsom fiskal i hovrätten, skulle komma i åtnjutande av avlöning enligt 15 löneklassen. I huvudsaklig överensstämmelse med vad hovrätterna i sådant hänseende föreslagit torde därför nämnda bestämmelse böra ändras i syfte att bereda hovrätterna möjlighet att tillerkänna den förordnade arvode med belopp, motsvarande avlöning enligt 15 löneklassen, därest han vid annan tjänstgöring skulle ha kommit i åtnjutande av avlöning enligt denna löneklass eller eljest med hänsyn till vederbörandes tjänstemeriter särskilda skäl därtill föreligga. Då förordnanden av nu ifrågavarande art få meddelas endast i begränsad omfattning (jfr proposition nr 217/1937 sid. 8), bör väl den föreslagna bestämmelsen knappast antagas komma att medföra någon mera betydande utgiftsökning. Med hänsyn jämväl till belastningen av anslagsposten under det senaste budgetåret synes emellertid en höjning av denna vara att förordna, förslagsvis till 50,000 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal är i gällande riksstat beräknad med hänsyn därtill att i rikets domsagor skola vara anställda följande icke-ordinarie befattningshavare, nämligen 1 inskrivningsdomare, 2 biträdande domare, 51 sekreterare, 117 förste notarier och 180 andre notarier.

Vad angår delposten till grundavlöningar m. m. må till en början beröras frågan om bibehållande av inskrivningsavdelningen i Södra Roslags domsaga. Jag får i detta hänseende erinra om följande. Nämnda avdelning tillkom med ingången av år 1923 efter medgivande av riksdagen och inrättades för en tid av högst tre år. Efter framställning av Kungl.

Maj:t har riksdagen sedermera åren 1925, 1928 och 1931 medgivit att avdelningens verksamhet finge fortsätta under resp. två och ett halvt, tre och tre år. Från och med budgetåret 1934/35 ha beslut om avdelningens bibehållande meddelats för allenast ett år i sänder. Det senaste beslutet är meddelat den 13 maj 1938 och avser tiden 1 juli 1938—30 juni 1939. En närmare redogörelse för avdelningens inrättande, organisation och arbetsuppgifter, personalbeståndet vid avdelningen samt personalens avlöningsförhållanden m. m. återfinnes i propositionen nr 173 till 1925 års riksdag (sid. 40 ff.) och 1928 års statsverksproposition (andra huvudtiteln sid. 52 ff.), vartill jag tillåter mig hänvisa. I enlighet med en av Svea hovrätt till bifall förordad framställning från häradshövdingen i domsagan i skrivelse den 24 september 1938 torde inskrivningsavdelningen böra fortfara även efter den 30 juni 1939. Beslut angående avdelningens fortsatta verksamhet torde böra meddelas för en tid av ett år. Gällande avlöningsbestämmelser och föreskrifter i övrigt rörande inskrivningsavdelningens verksamhet torde få bestå jämväl under nästa budgetår.

Av de från grundavlöningsposten utgående arvodesbeloppen äro arvodena till biträdande domare och sekreterare i domsaga bestämda i förhållande till det för nyreglerade verk gällande lönesystemet. Bestämmelserna härom återfinnas i 4 och 5 §§ kungörelsen den 26 maj 1933 (nr 310) angående å domsagas kansli anställda rättsbildade biträdens avlöningsförhållanden m. m. Anledningen till sagda förhållande är att avlöningsbestämmelserna för å ena sidan assessorer och extra fiskaler i hovrätt samt å andra sidan biträdande domare och sekreterare i domsaga utformats efter enhetliga grunder. Principen om enhetlighet i lönehänseende beträffande nu nämnda befattningshavare i hovrätt och i domsaga torde böra bibehållas även sedan det nya civila icke-ordinariereglementet trätt i tillämpning. Arvodena till biträdande domare och sekreterare böra därför omräknas till överensstämmelse med det nya lönesystemet. I detta sammanhang är även att beakta den ökade medelsanvisning som, enligt vad i det föregående anförts, erfordras till möjliggörande av att i vissa domsagor förordnas sekreterare med assessorskompetens. Övriga arvoden, som bestridas från förevarande post, beräknas på samma sätt som hittills. Med iakttagande av dessa beräkningsgrunder bör grundavlöningsposten bestämmas till 920,000 kronor.

Enligt nu gällande bestämmelser åtnjuter domsagosekreterare arvode enligt 15 löneklassen i avlöningsreglementet den 6 juni 1925 (nr 270). Har han under sammanlagt ett och ett halvt år fullgjort viss meriterande tjänstgöring, uppflyttas han i 21 löneklassen. Kostnaden för denna löneklassuppflyttning — som således motsvarar skillnaden mellan lön enligt 21 löneklassen och lön enligt 15 löneklassen — bestrides från delposten till å l d e r s t i l l ä g g m. m. Då under nästa budgetår ett ökat antal sekreterare beräknas erhålla rätt till lön enligt den högre löneklassen, torde nämnda post, vilken i gällande stat är upptagen med 40,600 kronor böra höjas, förslagsvis till 60,000 kronor.

Å den under anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän uppförda delposten till partiell löneförbättring åt häradshövdingarna har under de två senast förflutna budgetåren redovisats besparingar å 7,773 kronor resp. 34,486 kronor. Verkställda beräkningar ha givit vid handen att denna delpost för nästkommande budgetår torde kunna nedsättas med 21,000 kronor till 85,000 kronor. Då tillräckliga hållpunkter ännu saknas för ett exakt bedömande av anslagsbehovet, bör emellertid postens belopp i sådant fall upptagas förslagsvis.

Delposten till ersättning för förlorad lösen i följd av in-teckningsförnyelsernas avskaffande kan för nästkommande budgetår avjämnas till 230,000 kronor.

Till provisoriskt dyrortstillägg erfordras icke vidare några medel. Den härför avsedda delposten bör följaktligen utgå ur staten.

Anslagsposten till arvoden åt tingstolkar torde för nästkommande budgetår upptagas med oförändrat belopp 4,000 kronor.

För bestridande av rörligt tillägg till biträdande domare och domsagosekreterare upptages i staten en ny, förslagsvis bestämd anslagspost å 20,400 kronor.

Den avgående posten till särskilda uppbördsmedel bibehålles vid sitt nuvarande belopp 184,400 kronor.

Enligt de i det föregående framlagda beräkningarna böra de i avlöningsstaten för häradsrätterna upptagna anslagsposterna bestämmas till följande belopp, nämligen: avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat (711,000 + 50,000 =) 761,000 kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal (920,000 + 60,000 =) 980,000 kronor, särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän (85,000 + 230,000 =) 315,000 kronor, arvoden åt tingstolkar 4,000 kronor samt rörligt tillägg 20,400 kronor. Summan av utgifterna blir därmed 2,080,400 kronor. Härifrån skola avgå beräknade uppbördsmedel 184,400 kronor. Anslaget torde alltså för nästa budgetår böra bestämmas till 1,896,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för häradsrätterna, att tillämpas tillsvidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat:
 - a) Lön, tjänstgöringspenningar och förvaltningsbidrag kronor 711,000

b) Ersättning till vissa vikarier för häradshövdingar, <i>förslagsvis</i>	kronor 50,000	kronor	761,000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:			
a) Grundavlöningar m. m.	kronor 920,000		
b) Ålderstillägg m. m., <i>förslagsvis</i>	» 60,000	»	980,000
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:			
a) Partiell löneförbättring åt häradshövdingarna, <i>förslagsvis</i>	kronor 85,000		
b) Ersättning för förlopad lösen i följd av inteckningsförnyelsernas avskaffande	» 230,000	»	315,000
4. Arvoden åt tingsstolar		»	4,000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		»	20,400
			<u>Summa kronor 2,080,400</u>

Särskilda uppbördsmedel:

Bidrag från häradshövdingarna till avlöande av viss icke-ordinarie personal	kronor 184,400
	<u>Nettoutgift kronor 1,896,000;</u>

dels ock till Häradsrätterna: Avlöningar för budgetåret 1939/40 anvisa ett förslagsanslag av kronor 1,896,000.

4. Vattendomstolarna: Avlöningar, förslagsanslag. Vattendomstolarnas avlöningsanslag är för budgetåret 1938/39 uppfört med 231,700 kronor.

Inledningsvis tillåter jag mig erinra, att Kungl. Maj:t i proposition (nr 168) till innevarande års riksdag angående förberedande åtgärder för inrättande av en hovrätt för Västra Sverige framlagt en plan, enligt vilken Västerbygdens vattendomstols kansli skulle förflyttas från Vänersborg till Göteborg. Såsom av propositionen framgår är förflyttningen icke avsedd att äga rum under nästa budgetår.

Gällande personalförteckning och avlöningsstat för vattendomstolarna ha fastställts av Kungl. Maj:t den 27 maj 1938, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/39 (statsliggaren sid. 130). Personalförteckningen upptager, förutom tjänstemän å ordinarie stat, en vattenrättsingenjör å extra stat i lönegraden B 30. Avlöningsstaten är av följande lydelse:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ..	kronor	131,700
2. Avlöning till tjänsteman å extra stat, <i>förslagsvis</i>	»	10,600
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	9,000
4. Avlöningar till icke-ordinarie personal:		
a) Grundavlöningar m. m.	kronor	67,700
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	3,200
		70,900
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	9,500
	Summa kronor	231,700.

Vid beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår torde andra ändringar i staten icke vara att vidtaga än sådana som föranledas av den allmänna löneregleringen. Beträffande samtliga befattningshavare omräknas lönerna till överensstämmelse med det nya lönesystemet. Den nuvarande vattenrättsingenjören å extra stat uppföres såsom extra ordinarie tjänsteman med lön från anslagsposten till icke-ordinarie personal. Avlöningsförmånerna till vattendomstolarnas sekreterare bestämmas däremot enligt samma principer som för närvarande. Amanuenserna vid vattendomstolarna torde såsom hittills beredas extra ordinarie anställning samt åtnjuta lön enligt 18 lönegraden i löneplanen för extra ordinarie befattningshavare.

I det föregående har under punkterna 1. och 2. föreslagits att ersättningar till sakkunniga biträden, som tillkallats i vattenmål av högsta domstolen eller av vattenöverdomstolen, från och med nästa budgetår skola bestridas från nedre justitierevisionens resp. Svea hovrätts avlöningsanslag. Dessa ersättningar utgå enligt gällande bestämmelser från nu förevarande anslag och belasta den i vattendomstolarnas avlöningsstat upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Den föreslagna anordningen bör emellertid icke medföra någon förändring beträffande beräkningen av denna anslagspost, vilken i övrigt är avsedd till bestridande av dagarvoden åt vattenrättsnämndemän.

I avlöningsstaten torde anslagsposterna böra beräknas på följande sätt. Anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat bestämmes efter omräkning till 148,100 kronor. Den nuvarande anslagsposten till avlöning till tjänsteman å extra stat utgår. Till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, beräknas oförändrat belopp, 9,000 kronor. Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal bör, med hänsyn till löneregleringen samt till att i posten skall inräknas lönekostnaden för nuvarande tjänsteman å extra stat, upptagas till 92,000 kronor, därav 89,000 kronor till grundavlöningar m. m. och 3,000 kronor till avlöningsförhöjningar m. m. Anslagsposten till särskilda löneförmå-

ner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, från vilken post skall bestridas den vattenrättsdomare enligt 49 § avlöningsreglementet tillkommande avlöningsförstärkningen, uppföres med 6,000 kronor. Till rörligt tillägg uppföres en ny förslagsvis beräknad anslagspost å 14,900 kronor.

Hela anslaget bör alltså bestämmas till (148,100 + 9,000 + 92,000 + 6,000 + 14,900 =) 270,000 kronor. I personalförteckningen vidtagas erforderliga ändringar.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för vattendomstolarna:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat.	
4 vattenrättsdomare	B 2
6 vattenrättsingenjörer	A 30
4 kontorsbiträden	A 4
Extra ordinarie tjänsteman i högre lönegrad än 20.	
1 vattenrättsingenjör	Eo 30;

dels fastställa följande avlöningsstat för vattendomstolarna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40;

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, förslagsvis	kronor 148,100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	» 9,000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal:	
a) Grundavlöningar m. m. kronor 89,000	
b) Avlöningförhöjningar m. m., förslagsvis....	» 3,000
	» 92,000
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, förslagsvis....	» 6,000
5. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 14,900
	Summa kronor 270,000;

dels ock till Vattendomstolarna: Avlöningar för budgetåret 1939/40 anvisa ett förslagsanslag av .. kronor 270,000.

Kungl. Maj:ts proposition nr 227.

Vad föredragande departementschefen under förenämnda punkter, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Ragnar Kihlgren.

Sammanställning rörande arbetsbördan och arbetsorganisationen i vissa domsagor.

i ga.

(FN = förste notarie, AN = andre notarie, EN = extra notarie.)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
D o m s a g a	Folk- mängd ^{31/12} 1937	Rättsbildade bitr. ^{1/1} 1939	Allm. rtg-dgr (med fulltalig nämnd) 1937			Särsk. tings- smntr. (utom tremansting) 1937	Medeltal för 1932—1936 av					Inkomna lagsökn- och hand- räckn- mål 1938
			Total- antal	Handl. av sekr.	Rtg- tim.		civilmål utom tred- skovis dömda el. omedelb. medgivna	brott- mål rör. håktade	brott- mål där håkt. ej före- kommit	jord- deln. mål o. -ären- den	övriga mål o. -ären- den	
Södra Roslags	70,853	Inskr.dom. Skr. 2 FN 3 AN 6 EN	66	32	430	16	171	22	1,063	169	13,831	504
Askims m. fl.	63,562	Bitr. dom. Skr. FN 3 AN 7 EN	79	bitr. d. 10 sekr. 20	620	9	89	7	1,304	155	6,534	157
Södertörns	62,608	Bitr. dom. Skr. FN 3 AN 8 EN	70	bitr. d. 20 sekr. 10	600	27	157	16	811	156	9,709	264
Västerbottens norra	59,816	Skr. FN 2 AN	41	8	310	4 (därav ett 2 dgr)	80	10	706	141	4,479	163
Östbo och Västbo	58,046	Skr. FN 2 AN EN	40	10	155	6	70	5	716	109	4,489	90
Medelpads östra	55,896	Skr. FN 2 AN EN	50	10	390	26	140	20	1,150	141	3,797	83
Ångermanlands norra ¹ ..	54,335	Skr. FN 2 AN EN	¹ 30	¹ 12	300	18	¹ 96	¹ 17	¹ 929	¹ 242	¹ 3,687	95
Östra och Medelsta	52,629	Skr. FN 2 AN	45	8	340	12	60	7	408	96	5,165	137
Västerbottens västra	51,766	Skr. FN 3 AN	46	17	300	15	80	10	919	99	3,019	182
Sollentuna o. Färentuna	46,637	Skr. FN 3 AN 7 EN	51	20	280	19	104	13	883	112	8,103	243
Bräkne o. Listers	44,527	Skr. FN 2 AN EN	43	15	350	10	106	4	503	111	4,381	64
Vättle m. fl.	41,112	Skr. FN 2 AN EN	48	18	310	9	43	4	609	104	4,510	58
Medelpads västra	38,718	Skr. FN AN EN	33	10	210	6	72	10	753	111	3,264	99
Västra Hälsinglands	37,200	Skr. FN 2 AN	30	10	240	5	96	15	570	129	3,156	63
Torneå	31,725	Skr. FN AN	47	² —	420	15 (därav två 2 dgr)	70	7	551	46	1,643	234

¹ Med domsagan har fr. o. m. ^{1/1} 1938 förenats staden Örnsköldsvik med en folkmängd ^{31/12} 1937 av 5,546 personer, som ingå i den för domsagan angivna folkmängden. Fr. o. m. förstnämnda dag är antalet allm. tingsmntr. i domsagan 40 (i allm. omfattande 1 rtgdag), därav 10 handläggas av sekr. Siffrorna i kol. 8—12 avse domsagan och staden tillhoppa.

² Sekr. inrättad fr. o. m. ^{1/7} 1938; under 1932 fanns bitr. dom. (finsktalande) enl. 1925 års domsagostadga.